

Hij hoort jullie! Hoor hem! *Integratie van een geïmplanteerd doof kind in de horende omgeving*

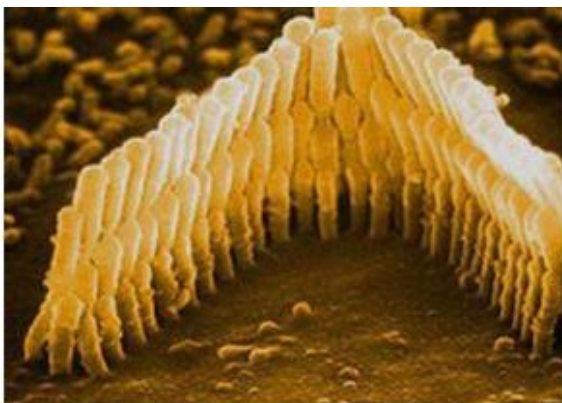
Probeer maar eens een onbekend liedje te zingen met dopjes in je oren. Het is bijna onmogelijk om niet vals te zingen, ook al heb je een voorstelling van hoe je stem klinkt. Maar wat als je die stem nog nooit gehoord hebt? Hoe kan een doof kind integreren in de wereld die voor meer dan 99% horend is?

Een cochleair implantaat laat hem erbij horen

Gelukkig is er de laatste decennia een technologie ontwikkeld waardoor een doof kind wel spraakklanken kan leren onderscheiden en zichzelf kan horen. Men spreekt dan van een cochleair implantaat. De uitvinder van dit apparaat is de Australische professor Graeme Clark, zelf zoon van dove ouders en in eerste instantie geïnspireerd door zijn dove vader. Het cochleaire implantaat (kortweg CI) is een zeer hoogstaand technisch toestel bestaande uit enerzijds een inwendig deel dat in de schedel en het slakkenhuis wordt ingeplant en anderzijds uit een uitwendige computer die achter het oor gedragen wordt om het geluid naar het binnenste deel van het oor te sturen. De doofheid wordt namelijk vaak veroorzaakt door een defect in het binnenoor dat overbrugd kan worden door deze technologie.

Al vanaf zes maanden kunnen doof geboren baby's geïmplanteerd worden. Een CI lost echter niet alles op: het geïmplanteerde kind blijft immers nog steeds slechthorend en het geluid klinkt voor hem anders dan voor horende kinderen. Dat is logisch omdat goedgehoorden beschikken over ongeveer 3000 zintuigcellen, terwijl bij dove mensen deze zintuigcellen in grote mate beschadigd of uitgevallen zijn en vervangen worden door maximaal 22 elektroden (bij bilaterale implantatie, aan beide oren, door maximaal 44).

Gezonde haarcellen

Beschadigde haarcellen

Het kind met een CI heeft dus minder mogelijkheden om de geluiden te onderscheiden en te herkennen, maar toch biedt dit toestel hem de mogelijkheid om voor een groot deel te kunnen horen en gemakkelijker te leren spreken. Ondanks de doofheid kan het geïmplanteerde kind op die manier de wereld auditief waarnemen, zich betrokken voelen in de horende wereld en gesproken moedertaal leren beheersen, wellicht één van de mooiste geschenken die ouders hun kinderen kunnen geven.

Ondersteuning van ouders in de opvoeding van hun doof kind met CI

Zowat 1 op 1000 kinderen wordt doof geboren, terwijl 95% van hun ouders volledig horend zijn. Voor de meeste van deze ouders komt de vaststelling van de doofheid bij hun pasgeboren baby als een donderslag bij heldere hemel.

Ouders voelen zichzelf vaak onzeker in hun ouderlijke competentie als primaire opvoeders van hun dove kind. Om goed te slagen in dit proces hebben ze ondersteuning nodig. Ze kunnen hiervoor o.a. rekenen op professionele hulp vanuit de thuisbegeleidingsdienst voor dove en slechthorende kinderen, die als doel heeft deze ouders sterker te maken. Ouders kunnen eveneens hun moeilijkheden en onzekerheden delen met ervaringsdeskundigen die weten wat het betekent om een doof kind op te voeden. Hiervoor kunnen zij terecht bij lotgenotenorganisaties zoals VLOK-CI, een Vlaamse oudervereniging van en voor ouders van dove en slechthorende kinderen. Het vertrekpunt blijft natuurlijk altijd een positieve ouder-kind relatie en een goede emotionele band met het doof kind. Ouders moeten rekening houden met het feit dat de communicatie met hun doof kind anders verloopt dan met hun horende kinderen. Ze moeten er meer geduld mee hebben, meer tijd insteken, er meer moeite voor doen, zodat het kind het gevoel heeft erbij te horen en serieus genomen te worden. Het gezin vormt immers de basis in de identiteitsontwikkeling van het kind. Wanneer ouders zich zelfzeker voelen, zullen ze deze zelfzekerheid ook automatisch overbrengen op hun kind(eren).

Integratie van de dove leerling in het gewoon onderwijs als tweezijdig proces

Dikwijls moeten ouders voor hun geïmplanteerde dove kind een keuze maken tussen het buitengewoon onderwijs type 7 en het gewoon onderwijs. Waar is de juiste plek voor hun kind? Ouders willen dat hun doof kind zijn intellectuele- en taalvaardigheden zo goed mogelijk ontwikkelt en zoveel mogelijk toekomstkansen krijgt. Ze kiezen in veel gevallen voor het gewoon onderwijs, maar integratie in het gewoon onderwijs verloopt vaak heel moeizaam. Dove leerlingen missen namelijk heel wat informatie (zeker in een rumoerige omgeving), hebben moeilijkheden met de communicatie en begrijpend lezen en ook werken in groepsverband is niet altijd even evident voor hen.

Volgens het nieuwe M-decreet dat van 1 september 2015 in werking trad en als doel heeft om zoveel mogelijk kinderen met een beperking te laten instromen in het gewoon onderwijs, heeft zo'n leerling recht op redelijke aanpassingen die zijn integratie gemakkelijker maken. Zo kunnen voor hem STICORDI-maatregelen van toepassing zijn. Bovendien heeft hij recht op GON-begeleiding, een VGT- of schrijftolk. Ook een FM-toestel, dat de stem van de leerkracht versterkt, wordt ten zeerste aanbevolen. Het is natuurlijk ook belangrijk dat de horende omgeving een stap tegemoet komt. Verder zijn een goed oogcontact en een goede articulatie van de spreker alsook geduld om te herhalen en begrip voor de beperking eveneens van groot belang.

In Vlaanderen worden er jaarlijks circa 100 kinderen geïmplanteerd. Ze ontwikkelen een andere identiteit dan niet geïmplanteerde dove kinderen van tien à twintig jaar geleden. De populatie CI-kinderen van vandaag, die veel sterker aanleunt bij de groep slechthorenden, heeft andere noden en behoeften dan de vorige generatie dove kinderen die overwegend gebarentaal gebruikte. Bijgevolg moet ook onderwijs en begeleiding aangepast worden aan deze nieuwe generatie.

Tenslotte kan ik, zelf moeder van een doof geboren kind met CI, bevestigen dat de integratie in de horende wereld een tweezijdig proces is, waarin zowel het dove of slechthorende kind als zijn horende omgeving elkaar tegemoet moeten komen. Dankzij CI kunnen doof geboren kinderen horen en zelfs met succes het gewoon onderwijs volgen, maar ze moeten ook gehoord worden. Dit is weliswaar enkel mogelijk als de horende omgeving voldoende kennis en begrip voor deze beperking heeft en klaar is om deze integratie te doen slagen. Immers 'wat doet *doofheid* van de oren ertoe als de geest kan horen? *De enige echte doofheid*, de ongeneeslijke *doofheid*, is die van de geest.' (*Victor Hugo*)

Natalia Kiyko

Bachelor in de gezinswetenschappen,
moeder van een doof kind met CI